

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

Unga vanor sätter spår

- En kvalitativ undersökning om varför tonåringar dricker alkohol -

Författare: Loretta Gianelli

Kandidatuppsats: SOCK01, 15hp

Vårterminen: 2013

Handledare: Magnus Karlsson

ABSTRAKT

Författare: Loretta Gianelli

Titel: Unga vanor sätter spår. En kvalitativ studie om varför tonåringar dricker alkohol.

Kandidatuppsats: SOCK01, 15p

Handledare: Magnus Karlsson

Sociologiska institutionen, Vårterminen 2013

Problemformulering/bakgrund – I detta arbete har jag undersökt varför tonåringar 15-17 år dricker alkohol. Tidigare studier visar att gruppsyck och föräldrar har stor betydelse för tonåringar som dricker alkohol och att ju tidigare ungdomar börjar dricka alkohol desto större risk är att de tar skador eller hamnar i alkoholmissbruk.

Syfte – Syftet är att bättre kunna bedöma och förstå varför tonåringar 15-17 år dricker alkohol. Fokus i det här arbetet ligger på tonåringar och deras syn på alkohol, påverkan från kompisar och föräldrar och gruppsyck. Att försöka identifiera orsakerna som ligger i bakgrunden till tonåringarnas alkoholkonsumtion kan vara ett framsteg till att minska den ogynnsamma utvecklingen i tonåringarnas alkoholkonsumtion. Arbetet tar inte upp eventuella preventionsåtgärder för tonåringarnas alkoholkonsumtion.

Metod och material – Jag har använt mig av kvalitativ metod där jag genomfört 8 intervjuer med tonåringar 15-17 år. Jag har använt mig av relevant litteratur inom ämnet, tidigare forskning inom området och mitt empiriska material.

Upplägg - Arbetet börjar med en kort inledning där syfte samt frågeställning förklaras vilket sedan följs av tidigare forskning inom både tonårstiden och alkohol. Därefter ett kort avsnitt om metod som följs av den relevanta för ämnet teorin. Avslutningsvis analyseras resultaten i ett avslutande kapitel.

Resultat och slutsats: Övergripande resultat är att tonåringarna dricker alkohol för att socialisera med andra, för att de är nyfikna, för att de vill roa sig och släppa på hämningar. Det tyder även på att tonåringarna påverkas av gruppen men inte själva är medvetna om det. Det finns andra antydningar som övervägande pekar åt att tonåringarna lägger stor vikt i att inte hamna i utanförskap. Majoriteten föräldrar som erbjudit sina tonåringar alkohol och som inte ingriper i att stoppa att deras tonåring dricker kan ha en negativ påverkan på att tonåringen då det gäller alkohol.

Nyckelord: Tonåringar, Föräldrar, kompisar, gruppsyck, alkohol, alkoholkonsumtion

Innehållsförteckning

1. Introduktion	1
1.1 Inledning.....	1
1.2 Bakgrund.....	2
1.3 Syfte och Frågeställningar	2
2. Metod	3
2.1 Kvalitativ metod.....	3
2.2 Hermeneutik	3
2.3 Urval	3
2.4 Intervjuguide	4
2.5 Genomförande	4
2.6 Etik.....	5
2.7 Reliabilitet och validitet.....	6
2.8 Metodkritik	7
2.9 Alternativ metod	7
3. Teoretiskt ramverk	8
3.1 Kropp och Regimer	8
3.2 Identitet.....	9
3.3 Rent förhållande	9
3.4 Risker	9
3.5 Ångest	10
3.6 Ontologisk trygghet	11
3.7 Skam och skuld	11
3.8. Dramaturgiskt perspektiv.....	11
3.9 Intrycksstyrning.....	12
3.9.1 Fasad.....	13
3.9.2 Team.....	13
3.9.3 Främre och bakre region.....	14

4. Sammanfattning av intervjuer	14
4.1 Tonåringarnas alkoholvanor.....	14
4.2 Hur alkoholen inverkar på tonåringarna.....	15
4.3 Hur andra påverkar tonåringarnas alkoholkonsumtion.....	16
4.4 Alkohol och det sociala bandet.....	16
4.5 Positiva och negativa upplevelser av alkohol.....	17
5. Resultat och analys.....	17
5.1 Hur ser tonåringarna på alkohol – Inre påverkan.....	18
5.2 Hur påverkas tonåringarnas alkoholkonsumtion av föräldrar - Yttre påverkan.....	19
5.3 Hur påverkas tonåringarnas alkoholkonsumtion av kompisar - Yttre påverkan.....	20
5.4 Hur påverkas tonåringarnas alkoholkonsumtion av gruppsyck – Yttre påverkan.....	22
6. Egna reflektioner och slutsatser.....	24
6.1 Hur ser tonåringar på alkohol.....	25
6.2 Hur påverkas tonåringarnas alkoholkonsumtion av gruppsyck, kompisar och föräldrar.....	24
7. Förslag till vidare forskning och åtgärder.....	25
8. Referenser	26
8.1 Litteratur referenser.....	26
8.2 Elektroniska referenser.....	26
10. Bilagor	27
10.1 Bilaga 1.....	27
10.2 Bilaga 2	28

1. Introduktion

1.1 Inledning

I samband med att alkohol förstör många människors liv och ligger till grund för mycket lidande har mitt intresse för frågan varför tonåringar dricker alkohol börjat redan under tiden då jag själv var tonåring. Drack vi alkohol för att visa hur vi liknar andra människor? Eller drack vi alkohol för att visa om hur vi skiljer oss från andra? Varför dricker tonåringar alkohol ska medvetengöra oss vad som faktiskt påverkar tonåringarna och varför de gör som de gör.

Att man dricker alkohol i sociala sammanhang är inget nytt då alkohol sedan länge är ett socialt inlärt beteende där man lärt sig drycksbeteendet från andra medmänniskor inom samma kultur. I vår svenska kultur är alkohol ett accepterat berusningsmedel där den fyller olika sociala funktioner som exempelvis markör för samhörighet och vänskap men även andra motiv som behöver tillfredställas. Samtidigt som alkohol är vanligt och accepterat i det svenska samhället utgör det en ovälkommen börda där det både kostar samhället pengar och leder till ett flertal olika samhälliga problem och restriktioner i form av förbud och åldersgränser (Edwards, 1996). Man kan ställa sig frågan om denna nolltolerans och totalförbud är en bra lösning över huvud taget då det gäller alkohol och tonåringar? Ur bekvämlighetssynpunkt sett kan den vara till fördel eftersom den bygger på ett odiskutabelt förbud som gör det enkelt och bekvämt. Man slipper ta ställning, diskutera och kanske som förälder se över sina egna vanor. Ur uppfostringssynpunkt blir en strategi som förbjuder allt odiskutabelt och som förälder lär man aldrig känna sin tonåring ordentligt. Alkoholförbudet ser ut att vara bergsäkert i teorin men värdelöst i praktiken då de flesta tonåringarna dricker trots att de inte får och fast deras föräldrar förbjudit det.

Alkohol ser ut att spela en stor roll i vårt vuxna liv och kanske ännu större roll för de som vuxna vill bli. Med hänsyn till att fulla tonåringar kan störa sin utveckling och dessutom råka väldigt illa ut är det sociologiskt relevant att om man ska utforska någon grupp mot riskerna alkohol för med sig är tonåringar definitivt viktigast. Det är trots allt dem som så småningom ska fatta viktiga beslut i vårt samhälle. Sist men inte minst är kunskapsläget rörande konsumtionsmönster, dryckespreferenser och tonåringarnas alkoholvanor relativt stort jämfört med kunskapen om just varför tonåringarna dricker alkohol.

1.2 Bakgrund

Alkohol är den mest förekommande drogen hos ungdomar och en av de största faktorerna till våldshandlingar i Sverige. Enligt Statens Folkhälsoinstitut (2012) är 8 av 10 våldsbrott alkoholrelaterade. Vid Centrum för socialvetenskaplig alkohol och drogforskning vid Stockholms universitet görs mätningar av svenskarnas alkoholvanor som visar att det finns stor risk för att fler svenskar blir alkoholberoende och på sikt får olika skador av alkohol. Det mest anmärkningsvärda i deras rapport är mängden alkohol som tonåringar dricker. Som grupp dricker tonåringar mer alkohol än exempelvis 40-åringar. Alkoholens verkan på unga och vuxna skiljer sig enormt. Berusningstillståndet hos unga kan skapa mycket mer problem då de är oerfarna i motsats till vuxna. Desto lägre ålder i alkoholdebuten desto tidigare skador på organiska skador oavsett hur måttlig alkohol används (www.alko.fi). Ytterligare negativa faktorer alkohol medför är risken för olika typer av olyckor eftersom alkohol försämrar omdömet. Fallolyckor, drunkningsolyckor och självorsakade skador som ökar i samband med alkoholintag är bara ett par av de många olyckor som inträffar. Alkohol kan också vara orsaken till olika relationsproblem där många tonåringar hamnar i situationer de egentligen inte vill exempelvis sex, oskyddade samlag, gräl m.fl. (www.alko.fi). Undersökningar från CAN visar att i Sverige dör flera tusen människor årligen i skador eller av sjukdomar som är relaterade till alkoholkonsumtion. Omkring 1/5 av patienter som tas in på akutsjukvården har alkohol relaterade problem. Minderårigas alkoholkonsumtion kan ha stor negativ inverkan på hälsan där hög alkoholkonsumtion ökar risken för depressiva besvär vilka i sin tur ökar risken för alkoholkonsumtion (www.can.se). Ungdomsstyrelsens Attityd och värderingsstudie uppger att cirka 47 % av tonåringar mellan åldern 16-19 år uppger att kamraterna är det som ger livet mening. 32 % uppger att familjen ger mening (www.ungdomsstyrelsen.se/2011-02-10). Studien skiljer sig lite från min åldersgrupp som är 15-17 år men trots det anser jag att det är intressant att visa hur stark betydelse kamraterna har för ungdomar.

1.3 Syfte och frågeställningar

Mitt Syfte är att skapa förståelse om varför tonåringar som är 15-17 år dricker alkohol. Syftet är dels förståelseinriktat dels teoriutvecklande. Avsikten är att förstå motiv bakom tonåringarnas drickande. Frågeställningarna jag använder följer nedan.

- Hur ser tonåringarnas på alkohol?
- Hur påverkas tonåringarnas alkoholkonsumtion av föräldrar?
- Hur påverkas tonåringarnas alkoholkonsumtion av kompisar?
- Hur påverkas tonåringarnas alkoholkonsumtion av gruppträck?

2. Metod

2.1 Kvalitativ metod

För att få svar på mina frågeställningar använde jag mig av kvalitativ metod där jag tillämpade semistrukturerad intervjuteknik med en uppsättning av huvudfrågor indelade i följande tre teman: inledande frågor, alkohol, det sociala bandet och sammanfattande frågor. Kvalitativa intervjuer ansåg jag vara lämpligast eftersom jag inte var intresserad av kvantitet eller generalisering utan i att nå djupet och det unika i tonåringarnas resonemang. Kvalitativa intervjuer är enligt Bryman (2006) en metod som innebär flexibilitet vilket också är ett argument till att jag valde metoden. Flexibiliteten gjorde det möjligt att ställa eventuella följdfrågor som kunde berika resultaten i min undersökning.

2.2 Hermeneutik

Jag har valt ett induktivt angreppssätt. Det innebär att jag efterhand lät tolkningar, resultat och slutsatser växa fram till teorier. I min undersökning har jag jobbat med kvalitativa intervjuer och med hermeneutisk ansats. Jag ansåg att dessa sätt var lämpligast för att förstå och tolka den sociala verkligheten tonåringarnas alkoholkonsumtion innebär ur ett helhetsperspektiv. Min empiri finns i intervjupersonernas svar och det är svaren som utgör grunden till att jag ska skapa förståelse och passande handlingsätt för att förklara mina frågeställningar. Enligt den hermeneutiska forskningen söks inga absoluta sanningar utan istället söker forskaren efter nya sätt och förklaringar att se världen på. Utvecklingen av detta är att tonåringarna i vissa delar av sina berättelser öppnade upp en för mig ny tankevärld som hjälpte mig att få förståelse till varför de dricker alkohol. Jag har försökt att söka förståelse mellan mina egna tankar ur ett subjektivt perspektiv som intervjuare och utifrån objektets perspektiv (tonåringarna). I den hermeneutiska spiralen reviderades min gamla förförståelse om till ny förståelse där nya sanningar förklarades om och reviderade om min gamla kunskap. Delar ur ungdomarnas berättelser plockades ut för att på så vis få en klarhet i det som var relevant just för min undersökning. Jag har exempelvis använt mig av delar ur intervjuer då jag analyserade resultaten i min undersökning. Man blir mer på sin vakt under sitt arbete med den hermeneutiska ansatsen eftersom man inser att den egna förståelsen kan dominera i en pågående undersökning (Bryman, 2006).

2.3 Urval

I samband med kvalitativa intervjuer som bygger på kvalitet är det viktigt att ha ett representativt, medvetet och målinriktat urval (Bryman, 2006). Min medvetenhet och målinriktning var orsaken att jag genom tillfrågning valde de tonåringar som först och främst kom i kontakt med alkohol och

hade den rätta åldern för undersökningen. I min undersökning begränsade jag mig till åtta tonåringar. Jag använde mig av bekvämlighetsurval som innebär att jag sökte respondenter bland tonåringar som var lättast tillgängliga med tanke på avstånd och plats. Jag valde medvetet ut tonåringar som var alkoholkonsumenter och kunde ge mig svar på min frågeställning. Det första urvalet byggde på om tonåringarna kom i kontakt med alkohol och om de hade rätt ålder för min undersökning. Den första tillfrågade tonåringen som uppfyllde kraven och ville delta i undersökningen kom med på en lista. När listan var fylld med 25 personer som ville delta var jag nöjd. Anledningen till att jag ville ha med fler tonåringar på listan än de 8 som krävdes för intervjun var att jag räknade med eventuella bortfall. För det första kunde en del tonåringar ändra sig, bli sjuka eller avstå att delta i undersökningen. För det andra kunde tonåringarnas föräldrar neka att ge sitt samtycke till deltagandet vilket skulle resultera i ytterligare bortfall. För att få en geografisk spridning och fokusera på kvalitativ forskning som syftar på att få fram variation valde jag tonåringar som kom från två olika gymnasieskolor i två olika städer i Skåne. Städerna valdes med hjälp av bekvämlighetsurval där resultatet blev en större och en mindre stad. Skolorna i respektive stad valdes också ut med hjälp av bekvämlighetsurval. Utifrån de sammanlagt 19 samtycken valdes sedan slumpmässigt ut 8 tonåringar varav 3st pojkar och 5st flickor. Ålder och kön på intervjupersonerna blev slutligen en pojke på 15 år, en pojke på 16år och en pojke på 17år samt två flickor på 15år, två flickor på 16 år och en flicka på 17 år.

2.4 Intervjuguide

Bryman, (2006) beskriver semistrukturerade intervjuer som en uppsättning av huvudfrågor som är indelade i teman och tillhörande följdfrågor. Jag sammanställde en intervjuguide med 37 huvudfrågor och ett antal eventuella följdfrågor som ställdes utifrån intervjupersonernas svar. Följdfrågorna gav mig utrymme till att eventuellt vidareutveckla vissa frågor eller svar. Intervjuguiden gav mig möjlighet att återgå till dessa specifika teman om jag tappade bort mig under intervjun. Vid utformandet av huvudfrågorna undvek jag att ställa personliga frågor i själva inledningsskedet. Detta för att undvika att intervjupersonerna på något sätt skulle känna sig obekvämt vilket kunde medföra ett negativt inflytande för undersökningen (Bryman, 2006).

2.5 Genomförande

Förberedelser inför undersökningen startade jag med att läsa på inom det ämnesområde jag tänkt undersöka. När frågeställning och sammanställning av intervjuguide var klara gjorde jag ett urval av städerna, gymnasieskolorna och respondenterna. Först kontaktade jag deras rektor för att få tillåtelse att genomföra intervjuer med tonåringarna på skolan samtidigt som jag frågade om vi kunde få låna någon av skolans lokaler inför intervjuerna. Därefter tog jag kontakt med de tonåringarna under

skolan lunchrast. Jag tillfrågade förbipasserande personer om de var mellan 15-17 år och om de ville svara på ett antal frågor. Första frågan var om de ville medverka i en undersökning kring alkohol. Vidare förklarade jag att det är viktigt inför undersökningen att de själva har något samband med alkohol. Slutligen tackade jag för visat intresse och för medverkan samtidigt som vi kom överrens om tid och plats där de underskrivna samtyckena skulle återlämnas.

Jag träffade tonåringarna efter ett par dagar och samlade ihop underskrifterna och omgående lottade slumpmässigt ut 4 tonåringar på varje skola. De övriga tonåringarna informerades att de kan komma att kontaktas om någon av de utvalda faller bort av oväntat skäl. Intervjuerna skedde vid två olika tillfällen med två fokusgrupper på fyra respondenter åt gången varav två tjejer och två killar samt tre tjejer och två killar. De utvalda intervjupersonerna i varje grupp gick på samma skola. Wibeck, (2000) belyser hur intervjun kan påverkas av den rådande stämningen under intervjutillfället därför ansåg jag att det var viktigt att erbjuda respondenterna en avslappnad miljö där de kunde känna sig naturliga. Intervjuerna genomfördes i en lånad aula där jag satt några stolar i en cirkel och lagt upp lite smågodis och tänd några ljus för stämningens skull. Intervjuerna började med en allmän och trevlig pratstund för att på så sätt öppna upp inför intervjuerna därefter ställdes intervjufrågorna och följdfrågorna som kom i spontan ordning eftersom jag inte ville att flytet i kommunikationen mellan oss skulle försvinna. För att undvika eventuella missförstånd i kommunikationen gjorde jag endast nödvändiga anteckningar och istället koncentrerade mig på respondenterna, deras gester, ansiktsuttryck och sist men inte minst det som inte sägs. Med intervjupersonernas tillstånd spelades intervjuerna in på diktafon.

Det är bra att kunna återgå till sitt material men framför allt då det besparar dyrbar tidsåtgång på att skriva ner svar under intervjun där man dessutom kan missa viktiga detaljer. Att jag slapp att skriva och istället spelade in materialet gav mig också friheten att ha en mer kommunikativ och harmonisk interaktion. Under hela intervjun fick intervjupersonerna tillfälle att ställa frågor. Skulle de komma på frågor efter intervjun var de välkomna att kontakta mig på telefon. Slutligen transkriberades det inspelade materialet. För transkriberade intervjuer se bilaga 3.

2.6 Etik

Enligt Bryman, (2006) aktualiseras frågor angående etik vid flera skeden under en samhällsvetenskaplig undersökning. Jag utgick från de fyra huvudkraven Bryman hänvisar till då det gäller etiska principer. De följande principerna är: informationskravet där man tydligt informerar syfte och frivillighet av deltagande i undersökningen. Samtyckeskravet där respondenten informeras att de har rätt att avbryta intervjun samt att ett godkännande från föräldrar kan krävas då

de är minderåriga. Konfidentialitetskravet där deltagarna försäkras att förbli anonyma. Nyttjandekravet som innebär att all materialet som samlats in endast kommer att användas i forskningssyfte och att intervjupersonerna får veta publiceringsställe. För tydlighetens skull har jag nedan skrivit hur de etiska principerna användes i mitt arbete.

De tonåringar som passade in för undersökningen och som ville delta förklarades jag för trovärdighetens skull fler detaljer kring intervjuämnet samt syftet med intervjuerna inför mitt examensarbete. I samband med detta uppfyllde jag både informationskravet och nyttjandekravet. Tonåringarna informerades även att både de själva och deras skola förblir anonyma, om beräknad tidsåtgång och om eventuell inspelning av intervjuerna. Med den informationen uppfyllde jag konfidentialitetskravet. Eftersom tonåringarna var omyndiga förklarade jag vikten av föräldrarnas skriftliga samtycke till intervjuerna. För samtyckebrev se bilaga 1. För att skapa en tydlig bild av det jag framförde muntligen fick de eventuella intervjupersonerna allt nerskrivet på ett informationsblad. Personerna skulle nu be föräldrarna att samtycka deltagandet. För samtyckesbrev se bilaga 1. Genom att ta ställning till föräldrarna tar jag även hänsyn till samtyckeskravet och informationskravet.

Av etiska skäl förblir de båda gymnasieskolorna och respondenterna i min undersökning anonyma. Namnen som används är fiktiva. För att undvika en diskussion om religion, etnisk bakgrund och könsfördelning i samband med min undersökning avstår jag från att ta med dessa faktorer i min undersökning.

2.7 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet och validitet är två olika aspekter man får ta hänsyn till vid samhällsforskning. Jag har i min undersökning använt mig av Brymans, (2006) rekommendationer. Att få samma resultat i en undersökning vid upprepade gånger är svårt att dra slutsatser om med tanke på olika förändringar och faktorer som kan spela in en väsentlig roll hos tonåringarna (Bryman, 2006). Det samma kan gälla den som genomför intervjun att hans åsikter tolkningar av svaren inte blir de samma. Intervjuerna kan exempelvis vara situationsbundna där olika faktorer som humör gör att tonåringarnas svar respektive forskarens tolkningar inte blir de samma (Bryman, 2006). Validitet innebär att forskaren undersöker om teorin av undersökningen håller hög kvalitet (Bryman, 2006). Som forskare ska man försöka konfrontera tolkningar så objektivt och rättvist som möjligt och se intervjupersonens svar från olika synvinklar samtidigt sätta olika perspektiv i spel för att tolka helhetsbilden så riktigt som möjlig (Bryman, 2006). Med hänsyn till detta har jag hela tiden försökt att vara medveten om tolkningsprocessen. För att styrka min medvetenhet kan jag kort

ge ett exempel ur verkligheten. På en av frågorna gällande gruppsyck svarade samtliga intervjupersoner att de inte tror sig falla för gruppsyck. Andra svar pekade däremot att intervjupersonerna påverkas mer än vad de själva tror. Jag tolkade dessa motstridiga svar utifrån en helhetsbild och fick följande resultat: tonåringarna tycker inte de faller för gruppsyck samtidigt som flera svar pekar åt att de påverkas mer än de tror. I samband med vad jag fått fram i mina resultat besvaras mina frågeställningar samtidigt som oklarheter och motsättningar lyfts fram.

2.8 Metodkritik

Enligt Bryman, (2006) finns det faktorer som kan begränsa de semistrukturerade intervju teknikerna. Dessa faktorer rör både intervju personerna och mig som intervjuare där vi ömsesidigt kan påverka varandra på ett eller annat sätt som begränsar intervjun. Egenskaper som kan medföra sådana svårigheter i min undersökning är exempelvis att jag som intervjuare är kvinna och får andra svar av kvinnorna i min undersökning än de svar jag skulle fått om jag var man. Samspelet mellan faktorer som exempelvis etnisk bakgrund och status kan ha haft inflytande för både min och intervju personerna. En sådan effekt behöver inte vara tydlig och varierar i olika situationer Bryman, (2006). Kritiken som den kvalitativa forskningen bemöts med är att den ibland kan bygga på subjektiva grunder där forskarens egna uppfattningar om vad som är viktig eller relevant kan tas i betraktelse. Eftersom påverkan kan komma från olika håll kan det i min undersökning ha funnits effekter som påverkat intervju personerna svar. Tonåringarna i undersökningen kan ha svarat annorlunda än hur det egentligen förhåller sig. Det kan under intervjun ha funnits innebörder i mina frågor som jag inte var medveten om. Det finns en rimlighet att en sorts ”tvångstankar” har uppkommit hos intervju personerna vid någon fråga som förslagsvis den jag tagit upp gällande gruppsyck. Man kan tolka att istället för att framstå som ”offer” inför sina kamrater och instämma till gruppsyck ville intervju personerna framstå som självständiga individer och istället nekade gruppsyck. En sådan effekt kallas social önskvärdhet och innebär att intervju personen vill ge en positiv bild av sig själv (Bryman, 2006). Det visade sig i resultaten att inte alla intervjufrågor var nödvändiga för att besvarar mitt syfte. Kritiken gällande intervjufrågorna är att dessa kunde vara färre i antal och kortare i text. För intervjuguide se bilaga 2.

Med en ständig medvetenhet gentemot det alltför subjektiva tillvägagångssätt anser jag trots metodkritiken att ett kvalitativt tillvägagångssätt var det mest funktionella sättet att ta reda på orsakerna till varför tonåringar dricker alkohol.

2.9 Alternativ metod

Det skulle vara en fördel för min undersökning att förutom de kvalitativa intervjuerna kunna göra deltagande observationer och som Bryman, (2006) förklarar det ”se verkligheten genom deltagarnas

ögon”. En metod som jag avstod från dels på grund av det svåra tillträdet till den miljön som uppfyller kriterierna för min frågeställning. Enligt Bryman finns det olika roller man kan inta och strategier genom vilka man kan få tillträde åt den relevanta miljön. Öppen och dold roll samt en av möjliga strategier att få tillträde genom är att bara befinna sig i området. Denna strategi skulle enligt mig vara svår att genomföra i praktiken med tanke på den slutna miljön som en fest ofta innebär. Dold roll kunde resultera i att jag framstod som en misstänksam person på festen och öppen roll kunde innebära att jag var en slags vuxen kontrollant som bevakade vad tonåringarna gjorde och därmed kunde bägge rollerna resultera negativt på tonåringarnas beteende. Att jag avstod från denna metod kan ha resulterat i att jag har missat viktiga upptäckter av teman och frågeställningar inom tonåringarnas sociala verklighet.

3. Teoretiskt ramverk

Det teoretiska ramverket består av teorier som förhoppningsvis blir problem agerande i samband med min undersökning. Varje teoriavsnitt introduceras kort om varför respektive teori är intressant i sammanhanget.

3.1 Kropp och regimer

Eftersom alkoholkonsumtion kan kopplas till kroppsliga framträdanden Koch, (1992) är det intressant att koppla till Giddens, (1996) diskussion om kroppens handlingssystem.

Giddens, (1996) tar upp frågor som berör kroppen, självet och olika regimer. Regimer är andra former av självdisciplin som har avsikt att ge självidentiteten en form och har därför en betydande roll då de är sammanflätade med vanor och kroppsliga framträdanden. Regimer är delvis sociala konventioner och delvis personliga preferenser som utformas till vanor som förekommer i olika former där alla har för avsikt att visa upp och ge självidentiteten en form. Alkoholkonsumtion kan rimligen anses som en individuell preferens, en typ av vana eller rutin som framkommer ur en social struktur. (Giddens, 1996) förklarar att kroppen inte bara är fysisk utan att den har även ett handlingssystem med hjälp av vilken individen kan utföra sina handlingar i vardagen. På så vis blir flera aspekter av kroppen relevanta för självet och självidentitet. Kroppen är individens redskap för att uttrycka sin identitet, någonting Giddens, (1996) kallar för kroppens framträdande. Kropp och regimbegreppet är relevant då det visar att alkoholkonsumtion är ett val ungdomarna gör inom regimen som i slutändan påverkar kroppens uttryck som i sin tur påverkar självidentiteten.

3.2 Identitet

Tonåringar söker sin identitet när de är på väg in till vuxenlivet. Alkohol är en av de ”förbjudna” saker som de kan få tag i som får dem att känna sig ”vuxna”. Alkohol underlättar till en viss del att exempelvis socialisera, prata och flörta med andra (www.tonarsparloren.se). I samband med det kan det vara intressant att ta upp Giddens, (1996) diskussion om identitet.

Giddens (1996) menar att det senmoderna samhället har lett till kulturellt tomrum och socialt sönderfall där individen känner en större tomhet jämfört med tidigare epoker. Detta ska i sin tur ha resulterat i att människans sökande efter mening i livet underlättas genom ett skapande av en identitet. Giddens, (1996) skiljer analytiskt på två olika former av identitet, personlig identitet som är skapad av individen och social identitet som är skapad av gruppen. Han menar att människan alltid jämför sig med andra människor och skapar sin identitet utifrån andras iakttagelser. Vissa aspekter av en identitet är naturliga och stabila, exempelvis kön eller namn medan andra kan skapas både kulturellt och socialt. Vad vi skapar oss till är beroende av som är viktigt för oss och det påverkas både från det förflutna och från framtiden. Giddens, (1996) beskriver att ”skapandet” av identitet inte är ett engångsarbete utan en reflexivt organiserad strävan som ständigt formas. Vidare beskriver han hur människor skapar en bild av hur de vill vara och stävar efter den trots att det kan vara en bild som inte stämmer överrens med dem själva. Under tonårens tid där allt förändras är sökandet och skapandet av identiteten en tydlig och viktig process i jakten på dem själva. Vem är jag? Vad anser jag? (www.tonarsparloren.se).

3.3 Rent förhållande

Enligt Koch, (1992) är längtan till gemenskap och att vara nära andra människor är viktig när man befinner sig i tonåren. Av detta skäl tar jag upp Giddens, (1996) teori om det rena förhållandet.

Giddens, (1996) menar att en viktig del av moderniteten för självet som reflexivt projekt är framväxten av det rena förhållandet en längtan till vänskap och förhållanden till andra människor. Ett rent förhållande innebär en relation som individen självmant har valt att ingå i och i vilken man ingår för sin egen skull då den kan erbjuda oss stöd i den nödvändiga reflexiviteten. De band som finns till föräldrarna är skapta av barnets ursprungliga beroende till föräldrarna Giddens, (1996).

3.4 Risker

I samband med intervjuerna har jag förstått att det ställs en del krav i samband med tonåren. Enligt tonåringarna själva kan det handla om, läxor, scheman och andra rutiner som måste följas. Att

dricka alkohol kan ibland innebära risksituationer (www.alko.fi). Att bryta de vardagliga rutinerna med hjälp av alkohol kan enligt mig vara en slags risksökande. Risksituationer som förekommer i samband med alkoholkonsumtion kan återigen kopplas till Giddens (1996) teori om risker.

Enligt Giddens, (1996) att leva i en modern värld innebär även att leva med risker. I ett samhälle som inte har traditionella handlingsätt där man lever i en öppenhet med sociala världens möjligheter är risk ett centralt begrepp. Vidare skriver författaren att man ofta måste fatta svåra beslut om exempelvis utbildning eller yrke där risken står som en mörk skugga att man väljer fel. Valen innebär en mer strategisk livsplanering för att individen ska kunna känna sig säker. Enligt Giddens, (1996) var inte förmodernitetens tider riskfria däremot var det lättare att beräkna deras konsekvenser än vad det är med risker i dagens samhälle. Vidare skriver han att risker i det moderna samhället inte innebär som förr i tiden livshotande faror som exempelvis epidemier eller dödlighet. Giddens, (1996) förklarar att människan i det moderna samhället ibland söker medvetet upp risksituationer genom att följa vissa livsstilar där man väljer att ha extremt hobby eller sport Giddens, (1996).

3.5 Ångest

Många tonåringar anpassar sig till omgivningen för att inte sticka ut inte minst då det gäller alkoholkonsumtion (Koch, 1992). Enligt författaren är det också vanligt att många tonåringar upplever ångest någon gång i tonåren. Det kan därför vara intressant att ta del av Giddens, (1996) diskussion om ångest.

Enligt Giddens, (1996) ska ångest förstås som ett övergripande trygghetssystem för individen däremot är det inte förbundet med någon specifik situation, fara eller risk till skillnad från rädsla. Vidare skriver författaren att man bör förstå ångest som ett omedvetet tillstånd och medel för social interaktion där det delvis är ett resultat av en människans sociala handlingar. Han menar att ångesten kan resultera i en individs olika anpassningsmönster inför andra individer och i deras olika sociala sammanhang. Ångesten kan vara mycket stark då den är kopplad till individens självkänsla och den kan ha en förlamande effekt på individen. Vidare skriver Giddens, (1996) att fröet till ångesten ligger i separationsrädslan från sina ursprungliga omsorgspersoner. Rädslan av förlust som i andra hand förknippas med fientlighet och känslan att vara övergiven.

3.6 Ontologisk trygghet och tillit

Många tonåringar tycker att alkohol är en ”social grej” där och vill inte riskera utanförskap (www.tonårsparlaren.se). I samband med att tonåringarna ser alkohol som medel till att umgås med andra relaterar jag till Giddens, (1996) teori om ontologisk trygghet och tillit.

Giddens, (1996) menar att människans medvetenhet och handlande bottnar i vad han kallar för ontologisk trygghet. Ontologisk trygghet fungerar som en slags skyddshinna för individen och är viktig för att denna ska kunna fungera normalt i sin vardag. Vidare kan man förklara att ontologisk trygghet innebär att människan har en känsla av kontinuitet i och ordning i händelserna. Tillit förklaras som en tilltro till andra människor eller abstrakta system. Den är ömsesidig och återskapas i en ständig process i olika sammanhang. Tillit skapas i vardagliga sociala situationer individer emellan och fungerar som en osynlig ram med stor kraft eftersom det är inom ramen individen delar verkligheten med andra. Verklighet beskrivs som en erfarenhet där den inte bara upplevs genom interaktion, ord som sägs och dess förståelse eller rent av om hur verkligheten är utan genom resultat av skillnader som den skapar i det vardagliga livet Giddens, (1996).

3.7 Skam och skuld

Enligt Koch, (1992) har tonåringar en tendens att ständigt jämföra sig med andra. Är jag tillräckligt bra? passar jag in? Dessa frågor är bara en bråkdel av de frågor som snurrar i tonåringarnas tankar. Vidare skriver Koch, (1992) att många tonåringar målar upp en bild av sig själv som inte nödvändigtvis stämmer in med hur de verkligen är. I detta sammanhang tar jag upp Goffmans, (2000) intresseväckande teori om skam och skuld.

Goffman, (2000) förklarar att man kan skämmas när man är ensam men oftast när man är synlig inför andra. Hans teori bottnar i skamkänslan som skapas av hur vi föreställer oss själva i den andras sinne. Författaren förklarar att skamkänslorna bottnar i att man är otillräcklig för en respekterad person. Giddens, (1996) förklarar att skam bör förstås i relation till självets integritet, medan skulden bottnar i känslan av att ha gjort något fel

3.8 Dramaturgiskt perspektiv

Ofta är berusade tonåringar inte sig själva och många har dessutom en tendens att uppföra sig på ett överdrivet sätt för att få extra uppmärksamhet. Det kan därför vara intressant att i sammanhanget koppla till Goffmans, (2000) teori om det dramaturgiska perspektivet som beskriver människan i olika sociala situationer. Hans teori kan belysa om varför tonåringarna betar sig på ett ”öarligt sätt”.

Goffman, (2000) skriver om det dramaturgiska perspektivet där han jämför samhället med en scen och där människan framträder i olika roller i samband med olika sociala interaktioner. Han menar att människan tar på sig en roll som innebär vissa rutiner för hur man bör agera i olika situationer. Vidare kan individen i ett framträdande ta på sig en vald fasad för att kunna övertyga publiken och skapa intryck. Detta innebär att människan spelar teater på scen där den är ute efter att göra intryck på andra som kallas för publik (Goffman, 2000). Scener som innebär i verkligheten olika sociala situationer kräver olika situationsanpassningar som individen anpassar sig efter för att nå sitt mål. Det är enligt Goffman, (2000) i framträdandet som individens identitet bestäms och av det som det han kallar publiken tillskriver individen. Framträdande förklaras här som den ”samlade aktiviteten hos en viss deltagare vid ett givet tillfälle som tjänar till på medvetet eller omedvetet sätt att påverka de andra deltagarna”. Goffman, (2000) menar att när individen vill förmedla något till andra eller framhäva de fakta som i vanliga fall skulle vara obetydliga använder den sig av något han kallar ”dramaturgiskt förverkligande”. Individen kan då framträda överdrivet med exempelvis beteendepåvisningar eller miner.

3.9 Intrycksstyrning

En strategi för många tonåringar att få vara med andra och festa är att man ”låtsas dricka” (www.fhi.se). Sådana handlingar där man påverkas av andra kan vara relevanta att ta upp i samband med tonåringarnas sociala interaktion med andra. Goffmans, (2000) teori om intrycksstyrning kan vara intressanta att ta upp i detta sammanhang.

Goffman, (2000) skriver att i rollframträdande vill individen kontrollera de intryck av sig själv som man gör i samband med interaktion då man vill undvika beteende som inte är accepterade för att inte förtroendet ska försvinna. Felsteg i framträdandet kan sluta med en obekväm situation där individen får felaktig fastställda uppfattningar från andra om sin identitet. Interaktion jämförs med skådespel och beskriver jaget som en agerande produkt mellan individ och publik. Det som sker på scenen är ett ömsesidigt utbyte av handlingar där aktören styrs av publiken samtidigt som publiken till en viss mån styr aktören. Goffman (2000) menar vidare att aktören medvetet eller omedvetet skapar sin identitet genom det skådespel han skapar i interaktion med andra. Interaktion kan ses som ett ömsesidigt inflytande på varandras handlingar ett sätt att vara på då de befinner sig i en gemensam fysisk tillvaro. En individ kan komma till att handla på ett specifikt sätt inför andra ett beräknande sätt för att uttrycka sig så att andra får ett visst intryck av honom och svarar med en viss reaktion. Det är inte alltid individen är medveten om att han gör dessa framträdanden och aktiviteter medvetet. Goffman (2000) menar att interaktionen är en typ av framträdande.

3.9.1 Fasad

Att kunna säga nej till alkohol kan vara svårt oavsett om man är vuxen eller tonåring. Tonåringar är benägna att falla för gruppträck och vill gärna vara lika andra tonåringar. Av detta skäl är det många tonåringar som utger sig att vara någon annan än de i själva verket är. Detta gäller inte minst då alkohol är med i bilden Koch, (1992). Jag har använt mig av Goffmans, (2000) teorier som i detta sammanhang är både intressanta och avslöjande.

Fasad är mask som används medvetet eller omedvetet under ett framträdande. Den personliga fasaden identifierar individen i samband med dennas handlande exempelvis ansiktsuttryck och gester. Man väljer själv vilken slags fasad man vill använda sig av exempelvis en fasad som innebär underordning eller ett intryck av oförmågan att springa. Fasaden måste ständigt hållas uppe för att bevaka sin roll (Goffman, 2000).

3.9.2 Team

Tonåringar är oftast i sällskap med andra tonåringar när de dricker alkohol. De allra flesta tycker att det blir lättare att umgås och att de kommer närmare varandra efter att de druckit (www.fhi.se). Eftersom de flesta tycker att drickandet är en slags gemenskap är det relevant att ta upp Goffmans, (2000) teori där han fokuserar på individer som agerar i team.

På teaterscenen spelar vi alla olika roller och tillhör även olika team beroende på roll. Med team menar Goffman, (2000) en grupp individer dessa i sin tur samarbetar för att skapa en viss situation. Teamet definieras som det enda sanna och viktiga där det råder lojalitet och där man undviker konflikter mellan medlemmarna. Dessa personer samarbetar för att upprätthålla en specifik fasad framför publiken. Inom teamet agerar man inte mot varandra utan gör allt för att få ett lyckat framträdande. Ofta kan det vara så att en medlem i teamet får framträda på ett oönskat sätt för att tillfredsställa teamet och då måste skapa sig en fasad inom teamet. Man vill inte ta upp problem och eventuella skilda åsikter framför publiken för att inte riskera att tappa deras förtroende. Det finns många olika sorters roller ett av dem kallar Goffman, (2000) för ”kollegan”. Denna person tillhör inte ett team men kan utföra samma slags rutiner och ha ett ömsesidigt förståande för varandras synpunkter och situationer. Dessa personer döljer inte sitt agerande inför varandra i motsats som de gör inför en publik. Om kollegorna verkar ha starka relationer inför publiken sker det ofta ett beroende av den andras uppförande för att på så sätt upprätthålla sitt egna rykte.

3.9.3 Främre och bakre region

Det finns en hel del oskrivna regler på hur man ska vara. Dessa gäller inte minst tonåringar och alkohol Koch, (1992). Goffman, (2000) skriver om den främre och bakre regionen där människan agerar olika i olika situationer.

Goffman, (2000) menar att man kan skilja på människans bakre och främre regioner eller det han kallar bakom och framför kulisserna. Det är i den främre regionen individen spelar i en interaktion med andra. Här skapas även vår sociala identitet. Han menar att individen i ett framträdande brukar använda sig av det främre regionbeteendet vilket innebär att man modifierar sina handlingar för att på så sätt göra intryck på publiken. Det främre regionbeteendet består dels av hövlighetsnormen för hur man bör agera i en direkt interaktion med publiken dels avanständighetsnormen för hur aktören agerar när den inte är i direkt interaktion med publiken utan istället är inom hör eller synhåll. Det bakre regionbeteendet ”bakom kulisserna” använder aktören sig av när denna drar sig tillbaka från scenen eller då den är i interaktion med förtrodda människor där fakta som vanligtvis undanhålls kommer fram som till exempel pinsamma eller tabubelagda ämnen.

4. Sammanfattning av intervjuer

4.1 Tonåringarnas alkoholvanor

Tonåringarnas svar tyder på att många inte förstår hur farlig alkohol kan vara för kroppen. Vid första frågan: Vad vet du om alkohol och dess inverkan på kroppen? Framkom det i alla svar att alkohol för med sig något negativt för kroppen. Några av de negativa konsekvenserna var skador på inre organ, försämrat minne och försämrad koncentration. Det framkom däremot inte att tonåringarna såg sig själva i riskzonen av försämrad hälsa. Tonåringarna säger att alkohol kan ha en negativ inverkan om man får i sig för mycket alkohol eller dricker för ofta. Tonåringarna påstod att alkohol har en negativ inverkan på hälsan om man är alkoholist, gammal och sjuk. Det var bara en tonåring som sa att han visste om att alkohol kan vara farligt för unga.

Ungdomarna som deltog i undersökningen smakade på alkohol första gången med kompisar eller släkt i jämlik ålder. Alkohol drickandet skedde då i skymundan för vuxna då alla tonåringarna var rädda för vad de vuxna och inte minst föräldrarna skulle säga. Drickandet idag sker på liknande villkor det vill säga helst med andra i jämlik ålder och bortom föräldrarnas synhåll. Nyfikenhet och spänning var de huvudsakliga anledningarna till att tonåringarna ville smaka på alkohol för första gången. Idag när de dricker alkohol är det huvudsakligen för att ha roligt, få bättre humör, vara sociala, slappna av, festa och för att våga mer. På frågan om hur de upplever alkohol smakar

svarar de allra flesta att alkohol egentligen inte är så gott eftersom det kan smaka beskt och starkt. Trots att det är starkt, beskt och inte så gott sa vissa tonåringar att ju starkare spriten är desto bättre effekt man får av den. Det som huvudsakligen kunde få ungdomarna att sluta dricka var om de inte hade sällskap som drack alkohol. Ett par andra ungdomar sa att de inte skulle dricka om de inte hade råd eller om de inte kunde dricka alkohol på grund av exempelvis sjukdom. Tonåringarna säger att det inte alltid finns klara intentioner i samband med drickandet. Den gemensamma faktorn då det gäller alkohol drickandet är dock att ingen egentligen vill bli för full. Tonåringarna strävar istället efter att slappna av, ha roligt, socialisera och komma ifrån dagliga rutiner. Materialet visar även att tonåringarna vill släppa på hämningar för att exempelvis våga prata med någon av det motsatta könet. Inga intervjuade visade sig dricka alkohol under vardagar eller vid tillfällen då de är ensamma. Oftast dricker de under helger, fester eller andra högtillfällen som exempelvis Nyår eller Valborg. Resultaten visar att tonåringarna inte har regelbundna vanor för alkoholkonsumtion däremot framkom det att flesta dricker alkohol under någon form av socialt samband. Samtliga tyckte att alkohol är för dyrt. Tonåringarna spenderade mellan 100kr-600kr per månad på alkohol.

4.2 Hur alkoholen inverkar på tonåringarna

Enligt samtliga intervjuade har alkohol en positiv inverkan på deras relation med vänner. Enligt dem själva resulterar alkohol också i att de blir pratgladare och på samma humör som andra i deras omgivning som dricker alkohol. Tonåringarna säger dessutom att de socialiserar på ett bättre sätt än de annars skulle göra. En tjej sa att hon spelar med att hon dricker för att det känns bättre för stämningens skull. En annan tonåring uttryckte att alkohol var en sällskapsdryck. Resultaten visar att majoriteten tonåringar anser att utan alkohol i kroppen är man inte på samma våglängd som de andra som dricker. Det framkommer också att tonåringar upplever att alkohol kan föra samman människor men även sära på dem.

En gemensam faktor för de flesta var dock att de upplevde sig själva modigare, gladare och mer avslappnade. Bara en tonåring upplevde sig själv lite klumpigare och sa att nyktert tillstånd faktiskt ger större kontroll över kroppen. En samstämmighet gäller bland de intervjuade då det handlar om upplevelsen av att släppa på kontrollen som man håller vid nyktert tillstånd. Mer än hälften av intervjupersonerna säger att de kan de uppleva en mindre baksmälla i form av huvudvärk och trötthet. Emellertid var det ingen av intervjupersonerna som sa att de var helt symptomfria dagen efter. Några ungdomar förklarade att det var jobbigt att dölja inför sina föräldrar faktumet att de druckit alkohol. I samband med alkoholkonsumtion upplevde intervjupersonerna ingen direkt fara då det handlar om deras hälsa och säkerhet. Resultaten visar att tonåringarna är medvetna om att det kan förekomma en viss aggressivitet och bråk när alkohol är med i bilden. Vissa ungdomar

uttalade sig om att det kan vara farligt om man dricker för mycket alkohol och då exempelvis blir medvetlös eller omedveten om saker som sker runt omkring. Trots att de allra flesta är medvetna om eventuella faror och hot nämner de mest materiella förluster som exempelvis att de kan bli av med personliga tillhörigheter.

4.3 Hur andra påverkar tonåringarnas alkoholkonsumtion

På frågan om hur de själva påverkas av andra i deras omgivning som dricker alkohol tyder svaren att de allra flesta påverkas på ett eller annat sätt. Intervjupersonerna säger också att de inte skulle dricka ensamma där andra kompisar i omgivningen inte drack. En tonåring påstod sig tappa humöret om andra blir allt för berusade. Mer än hälften av intervjupersonerna svarade att de kan dricka mer och snabbare än de normalt skulle för att på så sätt slappna av snabbare bland obekanta människor och när de befinner sig i en obekant miljö. Det visar sig även att alla intervjuade har kompisar som dricker alkohol. De flesta av tonåringarna anser att de på något sätt blir påverkade av andra kompisar att göra saker de kanske normalt inte skulle gjort då alkohol är med i bilden. Många sa dessutom att de inte blir påverkade på något sätt av kompisar men att de däremot vet om att gruppträck kan förekomma. Däremot anser majoriteten tonåringar inte sig själva falla för gruppträck men framhäver att de vet att andra medvetet eller omedvetet faller för gruppträck. De flesta intervjuade skulle inte avstå från att dricka om de blev bjudna på alkohol. Den främsta anledningen till detta är att de inte vill verka otrevliga och tråkiga. Ingen av ungdomarna skulle föredra alkoholhaltig dryck till maten. Samtliga intervjuade personer har sett sina kompisar och andra människor i sin omgivning vara berusade under det senaste halvåret. Mer än hälften säger att de sett någon i övriga släkten berusad det senaste halvåret. Hälften av de intervjuade tonåringarna säger att deras föräldrar dricker alkohol någon gång.

4.4 Alkohol och det sociala bandet

På sin fritid umgås tonåringar med sina kompisar ca: 15-20 timmar per vecka. Tiden de spenderar med sin familj varierar. Oftast tillbringar de tid tillsammans under vardagliga sysslor hemma då de exempelvis äter, tittar på TV eller går ut och handlar tillsammans. Det är tydligt att de spenderar hellre tid med sina kompisar eftersom de har samma intressen och kan därmed göra fler saker gemensamt med dem. Svaren visar även att majoriteten värderar sin relation till kompisarna högre än till familjen men påpekar samtidigt att både vänner och familj viktiga men på olika villkor. De menar att familjen finns där i alla väder tvärt emot vännerna som man självmant har valt. Samtliga tonåringar sa att de känner sig trygga med de kompisar och vänner som de festar med. Nästan alla intervjuade uppger att deras föräldrar har någon form av medvetenhet om att de dricker alkohol. Intervjupersonerna uttrycker sig om att det de någon gång erbjudits alkohol av sina föräldrar samtidigt tror de att deras föräldrar skulle reagera negativt om de visste om att de drack alkohol.

Alla intervjuade har någon person de ser upp till där personen i fråga har olika kvalitéer som beror på respektive ”idol”. Samtliga knyter an till de positiva egenskaperna i sina idolars personligheter. Tonåringarna såg upp till personer som hade följande egenskaper: språkkunskaper, modighet, fantasi, flitighet organisation med flera.

4.5 Positiva och negativa upplevelser av alkohol

Då det gäller normer och gränser vid alkoholkonsumtion anser samtliga intervjupersoner att det finns en gräns och ribban ligger vid att man ska behålla behärskningen. Det råder samstämmighet då det gäller att inte göra bort sig i sin alkoholberusning. På frågan om hur intervjupersonerna upplever personer i sin omgivning som blir berusade är de övervägande faktorerna: jobbiga, konfliktfulla och pinsamma.

De vanligaste negativa saker intervjupersonerna kom att tänka på i samband med alkohol var orden förbjudet, dyrt och fylla. De positiva saker intervjupersonerna kom att tänka på i samband med alkohol var orden fest och socialt umgänge den överrepresenterade faktorn. Andra saker tonåringarna kom att tänka på var ord som avslappning, glädjerus, berusning, roligt, dans, firande, glad, nöje, helg och kul. Saker som tonåringarna upplever blir bättre då de dricker alkohol är att de blir mer avslappnade och vågar vara mer utåtriktade. Att dansa, prata, umgås och göra sådant man inte skulle göra i vanliga fall blir betydligt lättare.

5. Resultat och analys

För att försöka besvara mina frågeställningar har jag analyserat mitt material i ljuset av mina teoretiska utgångspunkter. I min analys har jag följande frågor.

- Hur ser tonåringarna på alkohol – Inre påverkan
- Hur påverkas tonåringarnas alkoholkonsumtion av föräldrar - Yttre påverkan
- Hur påverkas tonåringarnas alkoholkonsumtion av kompisar - Yttre påverkan
- Hur påverkas tonåringarnas alkoholkonsumtion av gruppsyck - Yttre påverkan

Varje fråga är indelad i inre och yttre faktorer.

- Inre faktorer - Nyfikenhet, förträngning, risktagande, gruppsyck
- Yttre faktorer - Familj och kompisarnas inflytande

5.1 Hur ser tonåringarna på alkohol – Inre påverkan

Tonåringarna drack alkohol sin första gång för nyfikenhetens och spänningens skull. Annas svar på varför hon drack alkohol första gången var: *Nyfiken, ville se hur det smakar och vad som händer med en själv*. Anna beskrev att hon drack alkohol sin första gång för att hon var nyfikenhet på hur alkohol smakade samtidigt önskan om att få uppleva hur det kändes att dricka alkohol. Idag dricker tonåringarna alkohol huvudsakligen för att socialisera med andra, slappna av, hitta på något annat, ha roligt, släppa på hämningar och för spänningens skull. Jag tolkar tonåringarnas resonemang som att de är en aning äventyrslysta och att deras nyfikenhet på det "spännande" blir ett slags medvetet eller mindre medvetet risksökande. En annan tolkning kan vara att alkohol är ett område där tonåringarna söker aktiviteter som ger dem någon form av spänning. Trots att samtliga ungdomar var medvetna om negativa hälsokonsekvenser som alkohol kan medföra ansåg ingen sig själv vara i riskzonen för hälsoskador. De allra flesta ungdomarna ifrågasatte att deras egna alkoholvanor kunde vara farliga och påverka deras hälsa. De tvivlade också på att något livsfarligt kunde hända dem. När de blev tillfrågade om alkohol och de negativa konsekvenser alkoholkonsumtion kan medföra svarade en kille: *Jag är ju inte alkoholist som dricker dagligen att det ska vara farligt för min hälsa (Andy 15 år)*. Man säger att vi stänger ute verkligheten för att slippa konfronteras med ångest. Eftersom vi alltmer förlitar oss på experter inom olika områden blir sjukdom eller död avskilt från individen (Giddens, 1996). Ungdomarnas uppfattning att de inte kan ta skada av alkohol kan tolkas som en typ av förträngning där de inte vill tänka på de negativa konsekvenserna för att på så sätt undankomma ångest. Det kan också tolkas att tonåringen med utgångspunkt om den rena relationen och den tillit den har till föräldrarna litar på att alkohol inte kan skada dem.

För att få reda på ungdomarnas medvetenhet om de faror som alkoholkonsumtion kan medföra fick tonåringarna nämna några negativa saker de kom att tänka på i samband med alkohol. Ordet "dyrt" och "förbjudet" var tydligt övervägande. Även i en av de andra intervjufrågorna bekräftade samtliga ungdomar att alkohol var alldeles för dyrt. En person nämnde ordet "åldersgräns". Man kan också tolka det som att denna omyndiga person menade att åldersgränsen är negativ då den medför ett förbud att handla alkohol. De flesta ungdomarna inser att alkohol kan medföra negativa konsekvenser men trots det väljer de att dricka alkohol. Man kan analysera om ungdomar i nyfikenhetens anda äventyrar och omedvetet söker upp risksituationer för att upptäcka nya möjligheter som de annars anser vara tråkiga och händelselösa? Det kan även tolkas som att tonåringarna söker faror att övervinna och visa att de behärskar situationen. Intresseväckande är att majoriteten av ungdomarna tyckte att alkohol både var dyrt och förbjudet och trots det inte förhindrades från att dricka alkohol. I enighet med Giddens (1996) teorier kan man analysera om ungdomarna söker faror (alkohol) och hinder (förbud, dyrt) att övervinna och på så sätt visa att de

har behärskar situationen (får tag i den dyra förbjudna och svåråkomliga alkoholen). Mot bakgrund av Giddens teori kan man i detta sammanhang sammanfatta att spänningen som själva uppsökandet av riskerna medför omvandlas till mod och känslan att man behärskar situationen.

5.2 Hur påverkas tonåringarnas alkoholkonsumtion av föräldrar - Yttre påverkan

Majoriteten av föräldrar har enligt tonåringarna någon form av medvetenhet om att de dricker alkohol. Utifrån de att majoriteten av föräldrarna vet om tonåringarnas alkoholkonsumtion skulle man kunna tro på en ömsesidig förståelse och ärlighet mellan tonåringarna och föräldrarna där ungdomarna rent av berättat sanningen om att de dricker alkohol. Resultaten visar däremot att ungdomarna gör ansträngningar för att istället dölja att de dricker. Gemensamt för tonåringarna var att samtliga såg sina föräldrar i samband med alkohol någon gång under det senaste halvåret. Mer än hälften av tonåringarna påstår att de någon gång erbjudits alkohol av sina föräldrar och samtliga tror att deras föräldrar skulle reagera negativt om de visste att de drack. Dessa motstridiga resultat där föräldern å ena sidan bjuder in tonåringarna till alkoholens värld men å andra sidan skulle bli arg att deras tonåring dricker alkohol strider emot varandra. Detta tyder på att föräldrarna kanske tolkar att de kan kontrollera och skydda sin tonåring genom att bjuda på alkohol? Det kan också tolkas att ungdomarna dricker alkohol eftersom de tar efter sina föräldrars vanor. Föräldrarna var trots allt en förebild för ungdomarna en gång i tiden på ett liknande sätt som deras kompisar är idag. Dessutom har de flesta av oss hört att barn inte gör som man säger utan det som man gör. Barn härmar föräldrarnas kroppsspråk långt innan de förstår vad orden betyder. När barn blivit tonåringar tar kompisarna över ”föräldrarollen” med vilka tonåringarna hellre spenderar sin tid med eftersom de har de fler gemensamma intressen och åsikter. Det framkommer i mina resultat att både vänner och familj är viktiga men på andra villkor. Nedan följer citat tagna ur intervjutillfälle med Oscar och Olivia.

Vi har en helt annan relation. Kompisarna är ju där med en alltid i alla väder. Familjen är där den är. Dem har man inte valt själv utan den finns där bara (Oscar 17 år).

Man har en helt annan relation till vännerna med dem umgås man med medans familjen är något man tillhör (Olivia 17år).

Tonåringarna uppfattas värdera sin relation till vännerna mer än till familjen. Intervjucitaten ovan visar både Oscar och Olivias olika relationer till familjen och kompisarna. I anknytning till Giddens teori om rena relationer framkommer det tydligt i båda citaten att föräldrarelationen inte är en egenvald relation i motsats till kompisarna. Att tonåringarna i detta sammanhang värderar sin relation mer till vännerna än föräldrarna kan tolkas som att de finner den bekräftelse och stöd som

krävs för att ontologiska tryggheten hos sina vänner/kompisar. Man kan tolka detta som att ungdomarnas ursprungliga beroende till föräldern har ersatts med ett beroende till kompisar och vänner. Enligt tonåringarna själva är relationen helt på olika villkor och kompletterar varandra. Man kan tolka detta som att de ligger i tonåringarnas natur att gå sina egna vägar och söka bekräftelse och trygghet på annat håll utanför hemmet.

5.3 Hur påverkas tonåringarnas alkoholkonsumtion av kompisar - Yttre påverkan

De positiva sakerna tonåringar kom att tänka på i samband med ordet alkohol var: fest, kompisar, vänner och sällskap. Dessa ord har jag slagit samman till ett enda ord ”socialt umgänge”. Andra framkommande ord var: avslappning, glädjerus, någonting händer, berusning, roligt, dans, firande, glad, nöje, helg och kul. De teorier jag har valt att använda mig av visar att omgivningen kan ha stark påverkan på individen. Det intressanta i mina resultat är att de strider mot teorin i detta område. I en av frågorna angående eventuellt förekommande gruppsytryck i samband med alkoholkonsumtion var samtliga svar negativa då det gällde individerna själva. Vid Fråga 16 angående påverkan av från omgivning som dricker alkohol var de flesta svaren negativa. Utifrån andra svar jag fick fram i intervjuerna framkommer däremot hur ungdomarna inom sitt sociala umgänge delar mycket av samma åsikter, intressen och alkoholvanor. I fråga 19 svarade de flesta av ungdomarna att de på något sätt tror sig blivit påverkade eller motiverade av vad andra kompisar säger eller gör då alkohol är med i bilden. I fråga 16 svarade majoriteten att de dricker av egen vilja och oftast i situationer där andra dricker. De dricker aldrig ensamma och skulle heller inte vilja vara ensamma om att dricka. De motsägelsefulla resultaten kan tolkas som att ungdomarna påverkas av gruppen mer än de själva uppfattar. Det kan vara möjligt att tonåringarna i min undersökning vill uppfattas som självständiga och därför inte vill erkänna att de påverkas av andra. Citaten nedan visar hur det går att koppla gruppens påverkan på individerna. Nedan följer citat tagna ur intervjutillfälle med Anna, Oscar och Mia.

Att andra dricker tror jag är uppmuntrande för ens egen drickande absolut. Man skulle ju inte fått lusten att dricka om man inte sett någon annan göra det tror jag. Man vill ju gärna ha kul som de andra som festar så visst påverkar det en säkert en själv mer än man tänker på just då (Anna 16 år).

Tråkigt att inte dricka med sina polare, man umgås och gör ju saker tillsammans däremot är det ingen som säger till mig om jag ska dricka eller inte. De förväntar sig att man är med och festar (Oscar 17 år).

Ja det tror jag. Man dricker tillsammans om man nu dricker överhuvudtaget, det är inte kul att dricka ensam. Det skulle kännas deppigt om man gjorde det tror jag. Ibland dricker jag knappt någon alkohol utan bara håller i ett och samma glas där det knappt finns någon sprit och sedan smuttar på bara på glaset. Det känns bättre än att inte dricka alls och hojta om att MAN INTE VILL HA ALKOHOL. Man kan ju spela med lite för stämningens skull det vet jag många gör (Mia 15 år).

Ord som tillsammans och gemensamt förekommer frekvent i samband med alkoholkonsumtion. Oscars svar där han säger att man vill umgås och göra saker tillsammans kan ifrågasätt om man måste göra saker tillsammans för att kunna umgås?

Mia som säger sig dricka för stämningens skull och för att hon inte vill ”lysa” med att hon inte dricker alkohol måste i något sammanhang ha fått antydningar om att man ”ska” göra som andra gör. Att i detta sammanhang dricka alkohol innebär är en social interaktion som ger henne känslan av gemenskap och samhörighet. Interaktion sker överallt och hela tiden genom talande, kroppsspråket, gester, miner och uppträdanden. Kroppsliga framträdanden som har för avsikt att uttrycka sin identitet genom handlingar. Kroppens uppträdande påverkas av miljöernas pluralisering där individen måste interagera med andra där han dessutom måste uppfylla det adekvata beteendet i olika sammanhang (Giddens, 1996).

Mias beteende kan i detta sammanhang ses som interaktionstvång. Istället för att ge upplopp till sina känslor och aktiviteter utför hon framträdanden på ett sätt som ska accepteras av andra (Goffman, 2000). Ytterligare en teori är den om social identitet skapad av gruppen där människan alltid jämför sig med andra människor och skapar sin identitet utifrån andras iakttagelser (Giddens, 1996). Mia likt de andra ungdomarna tror omedvetet att hon själv bestämmer om att dricka alkohol medan det i själva verket är kompisarna i gruppen hon styrs utav. Resultaten visar också att ungdomarna inte vill ta avstamp från det som de andra inom gruppen gör. I intervjun med Aleksander säger han i nedanstående intervjuцитat:

Dricker andra då är det inget konstig men om man själv skulle ta fram sprit då skulle man ju kanske anses som en alkis eller något. Vi dricker alltid ihop med grabbarna.(Aleksander 16år)

Aleksanders svar visar att man vill vara enig med gruppen oavsett om det gäller att dricka eller att avstå från att dricka. I intervjun med Mia berättar hon att hon dricker alkohol *för att inte sticka ut som festnykteristen*. Både Aleksanders och Mias svar visar hur de i en social situation inte vill vara ensamma om att dricka alkohol då de av andra kan uppfattas som ”alkis” eller ”festnykterist”. Blir ungdomarna mer accepterade om de dricker eller om de låter bli? Kan slutsatsen vara att vikten inte ligger i om ungdomarna dricker eller ej utan i att de handlar i enighet med andra i gruppen?

Både Oscar och Mia tar på sig en roll för att göra ett lyckat framträdande vid interaktion med de andra ungdomarna då de i något sammanhang förtrycker egna önsknings om vad de egentligen vill göra och hur de vill bete sig. Interaktion kan ge individen en känsla av samhörighet där man uppfattar andras känslor och avsikter genom deras beteende vilket inte innebär att man alltid har

samma åsikt som dom (Goffman, 2000). Giddens (1996) förklarar hur människan kan skapa sig en bild som den strävar efter att bli. Denna bild behöver inte alls stämma överrens med dem själva. Vid en djupare analys kan under denna process ungdomar utveckla en identitet där de själva blir förvirrande i sina roller.

5.4 Hur påverkas tonåringarnas alkoholkonsumtion av gruppträck – yttre påverkan

Tonåringarna förklarade att trots önskan att avstå från alkohol skulle de tacka ja till alkohol om de blev bjudna för att inte framstå som otrevliga, tråkiga eller osociala. Man kan analysera om hur ungdomarna i en social interaktion vill bevara den yttre enigheten som undertrycker deras egna önsningar som i detta fall ”önskan” att avstå från alkohol. Ungdomarnas anpassning och tillgivenhet till andra kan i detta fall liknas med det dramaturgiska perspektivet där människan uppträder i olika roller och agerar på ett visst rutinmässigt sätt i olika situationer (Goffman, 2000). Resultaten tyder på att mina antaganden att den drivande motivationen att tonåringarna ändrar åsikt och tackar ja till alkohol kan böttna i rädslan att bli avvisad. För att inte uppträda på ett avvikande sätt och övertyga de andra tar de istället på sig en fasad där de dricker alkohol och på så sätt upprätthåller den sociala samhörigheten samtidigt som de håller negativ uppmärksamhet borta. Dessa resultat kan tolkas i bakgrund mot Goffmans dramaturgiska perspektiv där han beskriver människan som framträder i olika roller eller i det han kallar för bakom kulisserna. Att ungdomar väljer att bete sig likadant som andra ungdomar och dricker alkohol i sociala sammanhang som exempelvis fester visar här en kontinuitet och ordning i deras handlingar. Jag vill i samband med detta relatera till Giddens, (1996) resonemang om ontologisk trygghet där hans grundläggande antagande är att människan har förmågan att reflektera och reglera sina handlingar. Den ontologiska tryggheten är en känsla av att människor och saker är pålitliga. Denna känsla skapas huvudsakligen av rutinmässiga beteenden i vardagslivet och innebär att man i socialisation med andra lärt sig vissa beteenden som är acceptabla och passande i samspel med andra (Giddens, 1996). Det är först när rutinerna bryts ner som de uppmärksammas. I dessa situationer känner de flesta människor ångest. Man kan med analytisk utgångspunkt ifrågasätta om ungdomarnas alkohol vanor hade varit annorlunda om färre ungdomar drack? Eftersom normbrytande enligt teorin är ångestframkallande kan man säga att ungdomarna håller sig trygga inom den livsstil de valt och håller ångesten borta genom rutin (drickande).

Goffman, (2000) använder sig av begreppet team som han förklarar är en samling individer som samarbetar i rutinmässigt beteende som exempelvis att dricka alkohol. I ett team där är den huvudsakliga uppgiften att agera lojalt och stödja den grupp man tillhör samtidigt lita på att alla inom gruppen uppträder på rätt sätt. En teori med vars hjälp jag har försökt att tolka ungdomarnas svar på frågan om hur de upplever andra i sin omgivning som blir berusade och om gränsen för hur

full man får bli. Tidigare resultat visade att ingen av ungdomarna hade som mål att bli "full" men alla hade för avsikt att ha kul och släppa loss. Själva begreppet "full" kan vara omfattande då de flesta av oss kan ha olika gränser för vad ordet "full" innebär. Ungdomarna svar på frågan var entydigt att gränsen för "full" är att man inte ska tappa behärskningen under sitt drickande. Svar som strider mot mina tidigare tankar där jag utgick från att berusning ansågs av tonåringarna som en rolig upplevelse samtidigt att meningen med att dricka var bland annat släppa loss istället för att skärpa kontrollen. I Oscars svar framgår följande: *man vill inte tappa respekten inför andra genom att bli för klantig*. Maddes svar var: *pinsamt om de som blir berusade blir löjliga*. Monika svarade: *Man tar hand om den som blivit full om man känner personen*. Anna svarade: *vid just ett enstaka tillfälle då kanske man inte reagerar lika starkt mot denna person*.

Egenskaper som försiktighet, disciplin och lojalitet är vad som krävs för att ett team ska kunna uppehålla ett betryggande sätt. I samtliga citat finns närvaron av de ovan nämnda egenskaperna som är enligt Goffman, (2000) är utmärkande för ett team. Vidare förklarar Goffman, (2000) att om en person gör inom sitt agerande ett feltramp skyddas han av teamet. Att Monika skulle hjälpa en "full" person hon känner visar tydligt hur Goffmans, (2000) teori går att knyta till verkligheten i mina resultat. Man kan här tolka att Monika hjälper sin kompis för att skydda framträdandet inom teamet hon tillhör. Här kan Monikas agerande tolkas på två sätt antingen är det för att hjälpa personen i fråga eller skydda sig själv.

Oscar vid ett tillfälle poängterar vikten av att behålla respekt. Goffmans, (2000) teori om skam belyser hur mycket människan är känslig för den respekt han får från andra samtidigt förklarar detta också skammens styrka i förhållande till interaktion med andra medmänniskor. När tonåringarnas kompisar inte beter sig förväntat (rätt) och det uppstår som de själva säger "pinsamma situationer" (skam) kan tilliten brytas ner. Det svar jag fick från Anna visar att hon inte är reagerar lika starkt om det händer vid ett enstaka tillfälle att en kompis blir "full". Jag försöker läsa mellan raderna och tolkar Annas svar att "det är inte lika skamligt om det händer en gång" Anna verkar ha en förväntning att personen ska bete sig "rätt". Förväntningen finns kvar tillsammans med tilliten vilket kan i Annas fall visa hur nära skam och tillit är relaterade till varandra.

Resultaten visar hur flera ungdomar belyser vikten av kroppens framträdande. De säger bland annat att det är viktigt att kunna ta hand om sig själv, stå på benen eller att inte trilla. Om jag läser mellan raderna menar de att det är viktigt att kunna kontrollera kroppen då man dricker alkohol. Kroppslig kontroll är integrerad med både agerandet av att bli accepterad och litad på av andra och är ytterst viktig i olika sociala situationer (Goffman, 2000). Kroppen är inte ett objekt utan upplevs gentemot hur man hanterar olika yttre situationer exempelvis ansiktsuttryck och andra gester. Kan kontroll av

kroppen innebära för ungdomarna att de är erfarna i sin alkoholkonsumtion? Kan detta innebära att det får ungdomarna att framstå vuxna och erfarna?

6. Egna reflektioner och slutsatser

6.1 Hur ser tonåringar på alkohol

Mina slutsatser kring varför tonåringar drack alkohol för första gången så var det för spänningen och nyfikenhetens skull. Idag dricker majoriteten av ungdomarna för att socialisera med andra, slappna av, hitta på något annat, ha roligt, släppa på hämningar och för spänningens skull. Min tolkning av detta är att tonåringarna kan vara uttråkade med sin vardag av allt vad skola och läxor innebär och därför söker äventyr och spänning i alkohol. Tonåringarna söker upp risksituationer i området alkohol för att hålla uppe adrenalinets.

Det gemensamma för tonåringarna i undersökningen är att de alla dricker i sociala sammanhang och aldrig dricker ensamma. Oftast dricker de på hemmafester hos kompisar. Man har en gång i tiden varit ungdom och minns att man på den tiden inte hade någon inkomst och varje slant användes med omsorg. Min reflektion är att det dels är billigare för tonåringarna att ha med inköpt alkohol än att behöva betala på uteställen och dels eftersom de är minderåriga och detta är det lättaste sättet för dem att kunna få tag i och dricka alkohol. Då alkohol enligt lag är förbjudet för minderåriga kan de i hemmamiljöer hålla sig i skymundan för andra vuxna och deras reaktioner och olika samhälliga restriktioner. Min förståelse av det hela är att ungdomar dricker alkohol inte för att de upplever alkohol som gott utan för att de förväntar sig att det ska bli ”gott” när de dricker alkohol. Jag tror att om ungdomarna på riktigt upplevde att alkohol ”kan smaka gott” skulle även ha druckit den i andra sammanhang.

6.2 Hur påverkas tonåringarnas alkoholkonsumtion av gruptryck, kompisar och föräldrar

Trots att samtliga ungdomar är medvetna om de negativa hälsoriskerna anser de inte sig själva i riskgruppen för negativa hälsoskador alkohol kan medföra. Enligt dem själva är det äldre eller sjuka som mest sannolikt kan bli drabbade. En viktig aspekt jag anser ungdomarna missar är att de inte tänker på är att de äldre har till sin fördel en ”erfarenhet” inom alkoholkonsumtion någonting som ungdomarna först måste utveckla i sin övergång till vuxenlivet. De äldres ”erfarenheten” innebär att de vet vilka gränser alkohol innebär och därför kan undvika att onödiga risker som exempelvis. Någonting ungdomarna själva måste utforska och bekosta för att lära. De negativa sakerna ungdomarna tänkte på i samband med ordet alkohol var dyrt och förbjudet. Trots att det enligt ungdomarna är både dyrt, förbjudet och kan vara negativt för hälsan väljer de att dricka. De motsägelsefulla resultaten i detta fall tolkar jag som att ungdomarna dels dricker för att visa hur de

kan bemästra svåra situationer som att få tag i den förbjudna alkoholen och dels att de kan dricka alkoholen som är dyr. Jag försökte tolka tonåringarnas svar som en helhet och väckte en helt ny tanke till liv. Kanske är det för tonåringarna något snobbigt och prestigefyllt över det hela att dricka sig full på alkoholen som är ”dyr” och ”förbjuden”.

Både tidigare forskning och teori inom ämnet visar oss att känslan av att vara accepterad och tillhöra gruppen är som starkast i tonåren. Utfrysning kan nästintill innebära tragedi för tonåringen. En tidigare undersökning gjord av Ungdomsstyrelsen visar att varannan tonåring i åldern 16-19 år uppger att kamrater är det som ger livet en mening. Även då åldersgruppen inte stämmer helt med den åldersgrupp i min undersökning anser jag att det är viktiga resultat att belysa då de visar hur stark ungdomarnas sociala behov av gemenskap är. Utifrån ungdomarnas svar, tidigare forskning och teori har jag fått större förståelse för ungdomarna då det gäller alkohol. Gemenskapen är en viktig del av tonåren och därför låter de den sociala identiteten ta över deras personliga identitet och ”förlorar” sina egna önskningar för att ”vinna” en plats i gruppen.

Samtliga tonåringar i undersökningen har sett sina föräldrar dricka alkohol i något samband. Föräldrar borde prata med sin tonåring och framgå med gott exempel då barn oftast gör det föräldrar gör och inte det föräldrar säger. De allra flesta säger sig även på något sätt blivit erbjudna alkohol av sina föräldrar vid något tillfälle. Att föräldrarna vid något tillfälle erbjudit ungdomarna alkohol kan också tolkas som att föräldrarna tycker att det är ”okej” att ungdomarna dricker. Trots ungdomarnas ”ansträngningar” att dölja sin alkoholkonsumtion har de flesta föräldrar någon medvetenhet om att de dricker. Enligt min mening har föräldrarna till en viss grad makten att fostra sina tonåringar under uppväxtåren om det som är rätt och det som är fel gällande inte minst alkohol.

7. Förslag till vidare forskning och åtgärder

Intressant kunde vara att göra en undersökning om hur man bäst kan övertyga ungdomar att livet kan vara en fest utan alkohol. En fördelsfull åtgärd i samband med det vore att nå ut till tonåringarnas föräldrar. Många föräldrar verkar ha behov av att förstå vikten i att de måste ingripa i sina barns liv då alkohol är med i bilden.

8. Referenslista

8.1 Litteratur referenser

Bryman, Alan (2006). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Lieber AB

Giddens, Anthony (1996). *Modernitetens följder*. Lund: Studentlitteratur

Edwards, Griffith (1996). *Alkoholpolitik. – Bättre folkhälsa*. Borås: Natur och Kultur

Goffman, Erwing (2000). *Jaget och maskerna – En studie om vardagslivets dramatik*. Stockholm: Nordsted & Söner AB

Koch, Ida (1992). *När ungarna blir unga*. Stockholm: Raben och Sjögren

Wibeck, Victoria (2000). *Fokusgrupper - om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*
Lund: Studentlitteratur

8.2 Elektroniska källor

CAN Centraförbundet för alkohol och narkotikaupplysning. Hämtad 2011-10-08

www.can.se/sv/Drogfakta/Alkohol/

Systembolaget. Hämtad 2011-01-08

www.systembolaget.se

<http://www.systembolaget.se/Alkohol-och-halsa/Ungdomar/>

Ungdomsstyrelsen. Hämtad 2011-02-10

www.ungdomsstyrelsen.se/

(http://www.ungdomsstyrelsen.se/order_item/0,2568,,00.html?itemId=4028e58a001ca0d101001cd9c2b60050)

Vårdguiden. Hämtad 2011-01-18

<http://m.vardguiden.se/c.jsp?cid>

Tänk om. Hämtad 2012-02-08

www.tänkom.nu/

<http://www.tänkom.nu/enskalfordetnyamillenniet.html>

Tonårsparlören. Hämtad 2012-09-08

www.tonårsparlören.se

SoRAD Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning. Hämtad 2013-02-06

www.sorad.su/publikationer

BILAGA: 1 – Samtyckesbrev

Hej,

Jag är en student som läser Sociologi vid Lunds universitet och ska självständigt skriva en C-uppsats om varför tonåringar dricker alkohol. Undersökningen jag har tänkt att genomföra har som syfte är att undersöka vad får tonåringarna att dricka alkohol? Hur mycket påverkas tonåringar av föräldrar, kompisar och gruppsyck? Vad är tonåringarnas inställning till alkohol?

För att genomföra undersökningen har jag tänkt använda mig av gruppintervjuer där jag planerar att spela in intervjuerna för att fokusera på det som sägs istället för på anteckningar.

Intervjuerna ska ske på en av skolans lokaler och beräknas ta ungefär 1 ½ timme. Alla intervjuer förblir anonyma där både inspelningen och materialet jag får fram förblir anonymt.

Samtycke.

Jag medverkar frivilligt i intervjuerna vars syfte är att undersöka varför tonåringar dricker alkohol. Jag har blivit informerad att intervjuerna, material och jag förblir anonyma. Utan vidare anledning får jag lov att avbryta mitt deltagande både under och innan intervjun. Jag behöver heller inte svara på de frågor som jag inte själv vill. Undersökningen kommer att slutligen vara offentligt tillgänglig på Lunds universitets hemsida.

Har du frågor eller förslag får du mer än gärna kontakta mig.

Med vänliga hälsningar

Loretta Gianelli

Kontaktuppgifter

Loretta Gianelli. Sociologistudent på Lunds universitet.

Handledare: Agneta Mallen. Universitetslektor i Sociologi vid Lunds universitet.

Underskrift

Medverkande

Ort och datum

.....

.....

.....

Bilaga: 2 - Intervjuguide

Intervjuguide

FRÅGA 1.

Det visar sig att många inte känner till hur alkohol inverkar på kroppen.

Vad vet du om alkohol och dess inverkan på kroppen?

FRÅGA 2.

I vilka omständigheter kom ni själva i kontakt med alkohol?

Hur gamla var ni? Med vem?

FRÅGA 3.

Kan du berätta varför du drack alkohol för första gången?

FRÅGA 4.

Varför dricker du alkohol idag?

FRÅGA 5.

Berätta hur du upplever att alkohol smakar?

FRÅGA 6.

Vad skulle kunna få dig att sluta dricka alkohol?

FRÅGA 7.

När du bestämmer dig för att dricka alkohol, har du då några särskilda förväntningar, förhoppningar eller mål?

FRÅGA 8

Har du några speciella vanor då det gäller att dricka alkohol? Alla fester? Varje helg?

FRÅGA 9

I vilka situationer upplever du att du dricker som oftast? Med vem? Var?

FRÅGA 10.

Alkohol är dyrt, hur stor del av dina pengar går till alkohol?

FRÅGA 11.

Hur tror du alkohol påverkar relationen/samspelet mellan dig och dina vänner?

FRÅGA 12.

Berätta hur du upplever dig själv efter att du har druckit alkohol?

FRÅGA 13.

Hur mår du dagen efter en fest där du druckit alkohol?

FRÅGA 14.

Upplever du att något i din egen hälsa kan påverkas negativt av alkohol?

FRÅGA 15.

Upplever du någonsin fara att något kan hända dig när du är berusad? Vad?

FRÅGA 16.

Hur tror du det påverkar dig av att andra i din omgivning dricker alkohol?

FRÅGA 17.

Tror du din alkoholkonsumtion påverkas om du befinner dig i en obekant miljö?

På ett nytt ställe bland okända människor i din ålder? Varför?

FRÅGA 18.

Dricker alla dina kompisar alkohol?

FRÅGA 19.

Blir du påverkad av vad dina kompisar och dem du befinner dig bland säger eller gör när ni umgås vid ett tillfälle då alkohol är med i bilden? Hur?

FRÅGA 20.

Det är ganska vanligt att det förekommer gruppträck bland elever. Är det något du känt av någon gång i samband med alkoholkonsumtion

FRÅGA 21.

Vad gör du om du blir bjuden på alkohol på en fest du har bestämt dig att inte dricka just den dagen?

FRÅGA 22.

Skulle du kunna tänka dig att tillsammans med dina vänner/vän dricka alkoholhaltig dryck till middagen under en vanlig vardag? Exempelvis till en hamburgare?

FRÅGA 23.

Dricker dina föräldrar alkohol?

Fråga 24.

Vem av de personer i din omgivning som du träffar dagligen har du sett vara berusade under det senaste halvåret?

FRÅGA 25.

Hur många timmar av din fritid i veckan spenderar du med dina vänner?

FRÅGA 26.

Hur många timmar i veckan spenderar du med din familj, mor, far, syskon?

FRÅGA 27.

Det verkar som att du spenderar mer tid med vänner än med familjen/familjen än vänner? Varför är det så?

FRÅGA 28.

Hur tycker du att din relation är med kompisarna jämfört med familjen?

FRÅGA 29.

Känner du dig hemma och trygg med dem du festar med? Kompisar? klasskamrater?

FRÅGA 30.

Vet dina föräldrar om att du dricker alkohol?

FRÅGA 31.

Hur tror du föräldrarna skulle reagera om de fick reda på att du brukar dricka alkohol?

FRÅGA 32.

Om du kunde beskriva personen du ser upp till? Hur är han/hon?

FRÅGA 33.

Finns det någon gräns för hur ”full” man får bli? Vilken är denna gräns? varför?

FRÅGA 34.

Hur upplever du andra i din omgivning som blir berusade? Exempelvis på fest?

FRÅGA 35

Beskriv minst tre negativa saker du kommer att tänka på i samband med ordet alkohol?

FRÅGA 36.

Beskriv minst tre positiva saker du kommer att tänka på i samband med ordet alkohol?

FRÅGA 37

Berätta vad du upplever blir till det bättre när du dricker alkohol? Exempel vad, vilka?